

До спеціалізованої вченої ради
ДФ 35.051.146
у Львівському національному університеті
імені Івана Франка

вул. Університетська, 1, м. Львів, 79000

РЕЦЕНЗІЯ

кандидата філологічних наук, доцента,
доцента кафедри англійської філології факультету іноземних мов
Львівського національного університету імені Івана Франка
Татаровської Олесі Василівни на дисертацію
Красівського Ореста Михайловича
**«СТРУКТУРА, СЕМАНТИКА ТА ФУНКЦІОНУВАННЯ ТЕРМІНІВ МАСМЕДІЙНОЇ
СФЕРИ В СУЧАСНІЙ АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ»**,
яка подається на здобуття ступеня доктора філософії
з галузі знань 03 «Гуманітарні науки» за спеціальністю 035 «Філологія»

Актуальність дослідження не викликає сумнівів, адже будь-яка розвідка, що має за мету дослідження структурно-семантичних і функціональних аспектів термінотворення сучасної англійської мови у масмедійній сфері, заслуговує на увагу і заохочення. Дисертація О. М. Красівського присвячена системному аналізу структурно-семантичних і функціональних аспектів термінотворення сучасної англійської мови у масмедійній сфері, які характеризуються тенденцією розвитку та появою нових фахових, семантичних смислів терміна, відтак корелюючи словами загальноживаної лексики. У науковій праці увагу зосереджено на неологічних процесах та міжмовних впливах на сучасну англійську терміносистему мас медіа, яка потребує стандартизації, та кодифікації досліджуваних термінів, а також увиразнення прагматичних чинників, що впливають на появу та узус нових терміноодиниць мас медіа.

Наукова новизна дисертації полягає в аналізі імпліцитного наповнення масмедійного терміна, з'ясування процесів появи нових смислів та експланаторності їх семантичного значення, формулювання нових науково-методологічних тенденцій розвитку фахової мови масмедіа. У науковій розвідці вперше зроблено спробу описати термін із властивим йому абстрагованим інваріантним компонентом, який набуває різних контекстуальних

диференційних смислів, виявити іманентні ознаки, які є комунікативно-релевантними та забезпечують функційні можливості терміна у фаховій реалізації, тобто проаналізувати його семну структуру, семантику у лексикографічних джерелах і спеціальних текстах сучасної англійської мови масмедійної сфери.

Ґрунтуючись на традиційних та сучасних методах дослідження, О. М. Красівський зміг висунути ідею про те, що саме узагальнене, абстраговане інваріантне значення терміна уможливорює “міграцію” терміну з однієї терміносистеми в іншу, функціонуючи водночас як загальноживане слово, і як термін спеціальної сфери. Важливим тут є процес абстрагування мислення та подальше виокремлення інваріантного значення з його численних дефініцій у словниках і спеціальних текстах.

Теоретико-методологічною основою дослідження слугують праці з термінознавства, лінгвістики, семантики, галузевого термінознавства, мовознавства та інші. Дослідження термінології сфери мас-медіа зумовлене загальною спрямованістю сучасних медіалінгвістичних досліджень на виявлення особливостей творення терміна, його структури, семантики та функціонування.

Робота логічно структурована відповідно до поставлених завдань, складається з Переліку умовних скорочень, Вступу, чотирьох розділів з висновками до кожного розділу, Висновків, Списку використаної літератури, Списку використаних лексикографічних джерел, додатків.

Основні твердження та результати дослідження викладено у 10 наукових публікаціях. З них 7 одноосібних наукових статей у періодичних фахових виданнях, які входять до відповідного переліку Міністерства освіти і науки України, 1 стаття в іноземних періодичних виданнях, зокрема одна стаття у виданні, що входить до наукометричних баз даних, і 2 тез доповідей на міжнародних конференціях.

Дисертація оформлена відповідно до чинних вимог, написана науковим стилем і літературною українською мовою. Стиль викладу матеріалу логічний, чіткий та виважений, викликає зацікавленість проблемою у читача.

Дотримання академічної доброчесності. При детальному аналізі дисертаційної роботи порушень академічної доброчесності (академічного плагіату, самоплагіату, фальсифікації та фабрикації) не виявлено. Дисертаційне дослідження містить усі посилання на згадані дисертантом у тексті роботи джерела, які оформлено належним чином. Красівським О. М. подано повну та достовірну інформацію про результати наукової діяльності, а також використані

відповідні методи дослідження. Це дозволяє зробити висновок про дотримання дисертантом вимог академічної доброчесності.

Теоретичне значення дисертаційного дослідження полягає у тому, щоб описати термін із властивим йому абстрагованим інваріантним компонентом, який набуває різних контекстуальних диференційних смислів, виявити іманентні ознаки, які є комунікативно-релевантними та забезпечують функційні можливості терміна у фаховій реалізації, тобто проаналізувати його семну структуру, семантику у лексикографічних джерелах і спеціальних текстах сучасної англійської мови масмедійної сфери.

Робота має практичне значення: практична вартість дисертаційних результатів полягає у можливості використовувати її ключові твердження й ілюстративний матеріал у навчальному процесі, зокрема у курсах лекцій з медіа лінгвістики, спецкурсу словотвору, термінотворення сучасної англійської мови, в укладенні галузевих тлумачних словників масмедійного спрямування.

Усе вище згадане без сумніву, підвищить ефективність засвоєння фахової лексики та адекватного розуміння сучасних англомовних текстів. Достовірність результатів, вірогідність положень і висновків забезпечується опрацюванням достатнього обсягу емпіричного матеріалу (матеріалом дослідження відібрано терміни на позначення масмедійної сфери, із лексико-графічних джерел, інтернет-ресурсів і спеціальних текстів. Емпіричним матеріалом слугувала картотека із 1420 термінів). Терміни досліджуваної сфери охоплюють різні сучасні англомовні медіа тексти.

Дисертація має новітню бібліографію, а також достатню апробацію, про що свідчить список одноосібно виконаних праць. Основні наукові результати дослідження повною мірою відображені у наукових працях, опублікованих за темою дисертації. Робота заслуговує на схвалення та позитивний відгук, проте є певні рекомендації:

- 1) У дисертації дуже ґрунтовно проаналізовано терміносистему масмедійної сфери, що є беззаперечно перевагою проведеного дослідження. Проте, на нашу думку, варто було б також дослідити відмінності між термінами масмедійної сфери у британському та американському варіанті англійської мови, а також їхні характерні особливості.
- 2) У дисертаційній розвідці ретельно проаналізовано структурно-семантичні та функційні аспекти англійської термінології масмедійної сфери, що, безумовно, заслуговує на схвалення. Щодо когнітивного аспекту досліджуваної терміносистеми, то в роботі подекуди бракує

переконливих аргументів та висновків, які були б представлені у більшій кількості прикладів. Потребує додаткового коментаря процедура метафоричної (вторинної) номінації термінів у роботі та її зв'язок з концептуалізацією дійсності.

- 3) Суттєвим з точки зору лінгвістичного аналізу є принцип виокремлення лексико-семантичних груп термінології масмедійної сфери. Це, очевидно, є здобутком праці. Проте аналіз, на загал, базується на задіяній методиці “значення смисл”, що, на переконання, рецензента не повною мірою потенціює семантику згадуваних термінів. Проте, у цій роботі автору не варто обмежуватися рамками системно-структурної парадигми, але й частково звернутися до антропоцентричної, бо в основі досліджуваної терміносистеми перебуває саме людина. Сучасне мовознавство пов'язує мовленнєву діяльність з усіма іншими видами людської діяльності, що об'єктивують її особистісно-орієнтований та антропоцентричний характер. Для антропоцентричної парадигми лінгвістики початковою точкою відліку є *Homo Lingualis* та її діяльність в інтеріоризації дійсності, втіленій у формі певним чином структурованих і систематизованих знань і уявлень. Знання й уявлення носіїв мови проявляються у метафоризації термінів, що є ключовим в рецензованій праці.
- 4) Потребує уточнення метамова дослідження, а саме: чи існує різниця між термінними та термінологічними одиницями, загальноновживаною та загальнонаціональною лексикою?
- 5) Робота не позбавлена стилістичних огріхів та друкарських помилок.

Зазначені рецензентом зауваження стосуються, головню шляхів і способів доповнення та поглиблення наукових спостережень, викладених у дисертації, не торкаються її основної суті і аж ніяк не применшують позитивної оцінки роботи. О. М. Красівський представив оригінальне наукове дослідження, результати якого можуть бути використані, як для подальшого аналізу в лексикографічній практиці, так і в навчальному процесі.

Зміст дисертації Красівського О. М., а також наукових публікації здобувача, в яких містяться основні результати дисертації, свідчать про те, що здійснено ґрунтовне наукове дослідження особливостей численних нових смислів на основі актуалізації диференційних, градаційних і потенційних сем терміна масмедійної сфери.

Дисертаційна праця Красівського О. М. на тему: **«СТРУКТУРА, СЕМАНТИКА ТА ФУНКЦІОНУВАННЯ ТЕРМІНІВ МАСМЕДІЙНОЇ СФЕРИ В СУЧАСНІЙ АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ»** відповідає спеціальності 035 «Філологія» та вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (із змінами, внесеними згідно з постановами Кабінету Міністрів України від 21.03.2022 року № 341 та від 19.05.2023 року № 502), а також Вимогам до оформлення дисертації, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 року № 40, є завершеною самостійною кваліфікаційною науковою працею, в якій отримано нові наукові обґрунтовані результати, що розв'язують поставлені завдання у ракурсі визначення та встановлення особливостей термінів масмедійної сфери сучасної англійської мови та їх впливу на вітчизняну філологічну науку, а її автор – Красівський Орест Михайлович, заслуговує на присудження йому наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 03 «Гуманітарні науки» за спеціальністю 035«Філологія».

Рецензент:

кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри англійської філології
факультету іноземних мов
Львівського національного університету
імені Івана Франка

Олеся ТАТАРОВСЬКА